

МУАЛЛИФ “МЕН”И СИЁСИЙ ПОРТРЕТ ТАРКИ- БИДА: ЎРНИ, ИШТИРОКИ ВА ИФОДАЛАРИ

Ё.Н. Комилова, Ўзбекистон журналистика ва оммавий коммуникациялар
университети

Изох: Ушбу мақолада кулги — унинг таъсир кучи ва жамиятдаги камчиликларни аниқлашдаги вазифаси муҳокама қилинади. Тадқиқотларимиз натижасида ўзбек адабиётида янги йўналиш вужудга келган XX аср бошларида бу борада кўплаб тадқиқотлар олиб борилганлиги исботланди. Бадиий адабиётнинг муҳим турларидан бири бўлган сатира, жумладан, кулгининг жанрлари, мазмун-моҳиятини белгилаш борасида кўплаб фикрлар билдирилди, эстетик тафаккурни бойитилувчи қатор асарлар нашр этилди. Асар натижасида кулгунинг ҳаёт ва адабиётдаги маъноси, ўрни аниқланади.

Калит сўзлар: сиёсий портрет, муаллиф “мен”и, услуб, маҳорат, сиёсий шахс, етакчи, сиёсий образ.

Кириш ва гипотеза

Ўрганилаётган мавзунинг долзарблиги, журналистика назариясида адабиёт назариясидан фарқли ўлароқ жуда кам ўрганилганлиги ҳамда сиёсий портрет жанрида муаллифнинг қаҳрамон ва давр жараёнларини талқин этишдаги позицияси, муносабати аниқ ифодаланиши зурурлиги билан белгиланади. Сиёсий арбобларнинг фаолияти, ўз мамлакати тараққиётидаги ўрнини аудиторияга кўрсатиб беришда муаллифнинг дунёқараши, эрудицияси, ҳудудий, минтақавий ва глобал сиёсий жараёнларни компетент тарзда идрок этиши, унинг юксак ижодий маҳорати билан боғлиқ. Шу маънода Ўзбекистон, Россия ва АҚШ етакчи сайтларида чоп этилган сиёсий портрет кўринишидаги материалларда муаллиф аҳамияти, сюжетдаги иштироки ва унинг мавжудлиги ифодаларини назарий жиҳатдан тадқиқ этиш долзарб илмий масалалардан биридир. Муаллиф “мен”и масаласи, уни ифода қилиш омиллари қатор хорижий ва ватанимиз тадқиқотчилари томонидан турли ракурсларда ўрганилган. Хусусан, муаллиф “мен”ининг лексик маъноси, шахснинг демократик хусусиятлари, позицияси бевосита муаллиф нуқтаи назарида акс этиши, материалнинг комплекс моҳиятида муаллиф ўрни аниқ белги ланиши (Дабагян, 2005 бети), (Фрейджер., Фэйдимен, 2004), (Джукман Элиса Раид Нахлех, 2019)ларнинг илмий қарашларида, шунингдек, (О. Шарофиддинов, 2004, 631), (Н. Эшонқул, 2014) (Х. Дўстмуҳаммад, 2011, 313) каби олимлар ёзувчи, адабиётшунос, публицист сифатида бадиий асар, публицистик мақолалар талқинида муаллиф “мен”ининг яққол ифодаси, унинг асардаги “имзо”сига айланиши зарурлигини фикрлари, ижод намуналарида бевосита ва билвосита акс эттирган. Масалан, “Ҳар бир публицистик асарда сўз юритилаётган муаммога нисбатан муаллифнинг позицияси, муаллиф “мен”и бўртиб кўриниб туриши керак” (Курбонова, 2010) – дейди журналист, олим Х. Дўстмуҳаммад “Ўзбекистон адабиёти ва санъати” газетасига берган интервьюсида. Мулоҳазамизча, муаллиф “мен”и – шахсий қараш, мавзу, масалани ўрганиш жараёнида ўз нуқтаи назарини ифода қилиш, тафаккур, дунёқараши сарҳадлари ни фикрлари воситасида акс эттириши, муносабат билдириш, қатъиятини кўрсатиш, позицияси орқали жамиятга, жамоатчиликка таъсири каби моҳияти билан характерланади. “Инсон ўзини, ўзлигини англаши... уни билиш, тушуниш...” (То’лаганова, 2022) каби тушунчалар муаллиф

KOMILOVA Yorkinoy
No'monovna - 2nd stage
basic doctoral student
of Journalism and
Mass Communications
University of Uzbekistan

КОМИЛОВА Еркиной
Номоновна, базовый
докторант 2-й степени
Университета журнали-
стики и массовых ком-
муникаций Узбекистана

“мен”ини талқин қилишда энг муҳим босқич саналади. Мазкур жараён муаллифнинг шахс сифатида шаклланиши, билдирилаётган фикр аниқ, яққол ифодаланишига хизмат қилади. “Мен” талқини когнитив сўзи билан узвий боғлиқ. “Когнитив сўзи инглизча (лотин) “cognize” сўздан олинган бўлиб, у билмоқ, англамоқ, тушунмоқ ва фикрламоқ ёки “cognition”– билиш, тушиниш” (Алимов, 2019) деган маъноларни англатади. Англаш жараёни муаллиф нуқтайи назарини тўғри ва аниқ йўналтирилишини таъминлайди. Шу боис муаллиф ва мавзу ўртасида ўзаро таъсирлашиш ҳодисаси юзага келиши зарур. Яъни “Мен” (субъект) борлиқ (объект) билан мулоқотга киришгандан кейингина ўзини намоён қилади” (Улуғбек Ҳамдам, 2014). Сиёсий йўналишда муаллиф “мен”и борлиқ, яъни жамият билан тез реакцияга киришади. Чунки инсониятнинг мавжудлиги, унинг яшаши, атроф-муҳитга бўлган ижобий, салбий муносабати сиёсатнинг бир кўринишидир. Буюк мутафаккир Аристотел “...инсон ўз табиатига биноан сиёсий мавжудот эканлигини...” (Қирғизбоев, 2013, 9) таъкидлайди. Одамзотнинг бу оламга жар солиб келишининг ўзи ҳам унинг борлигини, сиёсатининг илк унсурларидан биридир. Жамият, халқ, миллат мана шундай сиёсатчилардан ташкил топган, аслида. Мураккаблиги шундаки, бундай “сиёсатчилар”нинг турли нуқтайи назарини давлат ва жамиятнинг муштарак сиёсатига бирлаштириш, йўналтириш, сайқаллаш, ишонтиришда ОАВнинг таъсир механизми, вазифаси янада ортади. Шу боис, сиёсий фаолиятда муаллиф “мен”и, таҳлили етук журналистлар аудиториясини шакллантириш ҳар бир даврнинг долзарб масаласи ҳисобланади.

Усуллар ва манбалар

Мақолада қиёсий таҳлил, синтез, индукция, дедукция методларидан фойдаланилди ҳамда мавзу моҳияти, зарурати, аҳамияти таҳлил қилинди. Босма ва интернет нашрларидаги миллий ва хорижий материаллар ўрганилиб, муаллифларнинг ифода услуби, ёндашуви, мақоладаги ўрни, иштироки қиёсланиб тадқиқ этилди.

Эмпирик база сифатида миллий ОАВдан “Халқ сўзи”, “Кун.уз”, Россиянинг “Ведомости”, АҚШнинг “Newsweek” нашрларида чоп этилган сиёсий портрет кўринишидаги материаллар ўрганилди.

Натижалар

Тадқиқотчи Р. Бернс “Мен” – концепцияни иерархик тузулма кўринишида тасаввур қилади”. “Мен” тушунчасини ““глобал Мен” “реал Мен”, “идеал Мен”, “кўзгули Мен”, “ақлий Мен”, “эмоционал Мен” (Алимов, 2021) каби моҳиятларда акс эттиради. Натижада, шахснинг ривожланишига доир психологик унсурлар муаллиф нуқтаи назарида бевосита юзага чиқади. Материал талқинида муаллиф дунёқараши юқорида келтирилган “мен” кўринишлари билан узвий англашилиб туради. Мавзунинг танланиши, матн контексти, услуби, тили, сиёсий, ижтимоий хусусиятлари жиҳатидан долзарблиги муаллифнинг материалдаги ўрнини белгилаб беради. Журналист ёритилаётган манбани халққа яқинлаштира олиш ёки аксинча узоклаштириш имкониятига эга. Бунда юқорида келтирилган “мен” ифодалари муҳим концептуал вазифани бажаради. Яъни, жамиятнинг кичик бир масаласини ҳам долзарблигини исботлаб бериши, унинг глобал миқёсда ёндашувини билдиради. Билас, глобал мавзунинг асос нуқтасини ўқувчига етказа олмас, жамият ушбу муаммонинг ечими заруриятини ўйламайди, бу жамоатчилик назоратини уйғота олмаслик, натижада давлатнинг бошқарув функци-

яси механизмини тартибга солишини издан чиқаради. Илмий-назарий таҳлил қиладиган бўлсак, муаллиф “мен”и жамият уйғонишига туртки берадиган “овоз” ҳисобланади. Аниқ, далилланган таҳлиллар, муаммони ОАВ “кўзгуси”да акс эттириш, жамиятга, давлатга “ойна” тутиш, унда муаллифнинг акси намоён бўлиши, тафаккур имкониятлари, ҳиссиётининг мавзуга муносабатида англашилиб туриши, мазкур ифодаларнинг профессионал тарзда талқин қилиниши муаллиф “мен”и натижадорлигини таъминлайди. Афсуски, сиёсий мавзулар ёритилишида миллий нашрларимизда муаллиф фикри, унинг ички хусусиятлари, аслий қарашлари яққол ўрин олмаяпти. Давлат марказий нашрлари, “Халқ сўзи”, “Янги Ўзбекистон”, партия газеталаридан “Миллий тикланиш”, “XXI asr” газеталарида мамлакатимиз сиёсий етакчилари, уларнинг фаолияти, бошқарувдаги ўрни, роли, позицияси, вазифалари, етакчи сифатида ўзига хос хусусиятлари кенг ёритилган таҳлилий мақолаларни деярли учратмаймиз. Аксарият, муаллифлар, муаллифлар гуруҳи, Таҳририят тайёрлаган материаллар ҳам маълумот бериш формати, мазмунида ифодаланади. Масалан, “Мигрантлар – фидойи фарзандларим. Агар раҳбар бўлиб ишласам, улар ҳеч қачон солиққа тортилмайди – Шавкат Мирзиёев” (Мигрантлар, 2021), “Танзила Нарбаева Корея Республикаси Миллий Ассамблеяси Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва меҳнат қўмитаси раиси Чон Хе Чол бошчилигидаги делегация билан учрашди” (Танзила Нарбаева, 2023) каби материалларни келтириш мумкин. “Kun.uz”, “Daryo.uz” сингари интернет нашрларида хорижий сиёсатчилар ҳақида таҳлилий мақолалар талайгина, аммо, ушбу материаллар ҳам таржима қилиниб берилади. Шунингдек, давлатимиз сиёсий шахслари тўғрисида аудитория учун уларнинг фаолиятини очиклайдиган ишончли материаллар салмоғи кам. “Трамп махфий хизмат иш ҳақи фондининг бир йиллик пулини сарфлаб бўлди” (Трамп, 2017) мақоласи шулар жумласидан. Аксарият мақолаларнинг сарлавҳаси “қолиплаган”, “навбатчи”, сиёсий етакчилар нутқидан “кесиб” олинган, кўплаб сўзлардан иборат тартибда берилган, зерикарли сарлавҳалар мазмунини акс эттиради, мустақил, таҳлилий ёндашуви намоён бўлмайди. Самарадорлик учун сиёсий йўналишда ихтисослашган муаллифлар аудиториясини кенгайтириш зарур. Шунингдек, Фрейджер ўз тадқиқотларида ““Шахс демократия”си тушунчасини фикрни тўлик, аниқ, раво, муфассал, моҳиятнинг бутун акс эттиши билан изоҳлайди” (Фрейджер, 2004). Мулоҳазамизча, мазкур шахсий қарашларнинг муаллиф “мен”ига ҳам имплементация қилиниши мақолада муаллиф нуқтаи назарининг яққол ифодасини таъминлайди. Натижада, сиёсий мавзудаги материалларни ўрганиш жараёнида шахс демократиясининг муаллиф демократиясига тадбиқ этилишини хорижий нашрлардаги мақолалар мисолида кўришимиз мумкин. Аммо, миллий босма ва интернет манбаларида сиёсий мавзулар қамровида муаллиф демократияси деярли акс этмайди. Ижтимоий тармоқлардаги контентлар бундан мустасно, албатта. Шу нуқтаи назардан мазкур илмий қарашларни миллий нашрлар қамровида изчил жорийланиши натижа беришида муҳим омил саналади.

Мунозара

Сиёсий етакчилар, уларнинг портретини ифодалашда муаллифнинг ҳам ўзига хос сиёсати бўлиши долзарб ҳисобланади. Журналист нуқтаи назарини талқин қилиш маҳорати орқали мавзунини ўз измига солади ёки аксинча мавзу кўламида ўзлигини йўқотади. Яъни таниқли журналист Хуршид Дўстмуҳаммад таъкидлаганидек, “...муаллиф мавзунинг пана-

JAMOATCHILIK BILAN ALOQALAR

сида қолиб кетган, нуқтаи назари, “мен”и факт ва рақамлар гирдобига фарқ бўлиб кетган мақолалар кўп учрайди. Факт ва рақамлар мақола кўлами, салмоғини, асосини белгилайди. Фикрни исботлаш, мулоҳаза таъсирини кучайтириш, аудитория ишончини оширишга хизмат қилади. Аммо, мақоланинг умумий шакли фақат рақамлар концепциясидан иборат бўлса, материалнинг моҳияти ҳисобот форматига айланади, яъни муаллиф мавзу “соя”сида қолиб, ўзини топа олмайди. Масалан, “Халқ сўзи” газетасида “Замон шиддати биздан янги марралар сари интилиб яшашни тақозо этади” сарлавҳали мақола муаллифлар гуруҳи З. Жонибеков, И. Аввалбоев, А. Шокировлар томонидан эълон қилинган. Унда давлатимиз раҳбари Ш.М. Мирзиёевнинг Хоразм вилоятига ташрифи муаллиф томонидан учинчи шахс тилида баён қилинган. Мақола расмий услубда, жумлалар бир хил “қолип”даги форматда, ҳар бир ҳудудга хос географик, сиёсий, иқтисодий, маданий хусусиятлар акс эттирилмаган мазмунда ифодаланган. Аудиторияга тақдим қилинаётган мақола жуда катта сиёсий жараёнга қаратилганлигини, давлат раҳбарининг бу борада ҳудуд келажигига даҳлдор бўлган унсурларини муаллиф мақола марказига олиб чиқиши зарур эди. Материалда қуйидаги жумлалар мавжуд: “...Оилавий тадбиркорлик дастурлари учун берилган 940 миллиард сўмга қўшимча 100 миллиард сўм йўналтирилиши белгиланди...” (Жонибеков, 2023). Мақолада таълим, тадбиркорлик, саноат, ижтимоий масалалар қамрови рақамлар мисолида ифодаланади. Ушбу ҳолат юқорида келтирилган олим ва журналист Х. Дўстмуҳаммад фикрларини бевосита исботлайди. Фикримизча, амалий натижаси сифатида фуқароларнинг фикрлари келтирилганида ўринли бўларди. Мақолада муаллиф “мен”и акс этмайди, у баёнчига айланади. Шунингдек, “Кун.уз” нашридаги “Бу ғалаба билан фахрланаман” – Саида Мирзиёева зўравонликка қарши қонун имзоланганини маълум қилди” мақоласида “Мен барча давлат органлари, фуқаролик жамиятлари, фаоллар ва медиа – барча-барчани бу жараёнга қўшилиб, зўравонликка қарши курашнинг ягона механизмига айланишга чақираман” (Бу ғалаба, 2023) – дея сўзлаган нутқи келтирилади. Таҳририят муаллиф сифатида учинчи шахс тилида маълумотларни тақдим қилади. Таҳлилий равишда қонунни содда, раван услубда ифодалайди. Аммо, мамлакатдаги муҳим сиёсий жараёнлар, қонунчилик ислохотлари, сиёсий етакчининг муносабати каби муштарак омиллар уйғунлашган нуқтада муаллифнинг шахсий фикри, “мен”и ифода қилинмай, нофаол иштироки кузатилади. Ушбу ёндашув орқали нафақат сиёсий шахснинг “қиёфа”си, балки, муаллифнинг қарашлари ҳам мавҳум маъно касб этади. ““Мен”ни англамаслик, ўзини тушунишдан қўрқиш, қочиш, аммо, ўзлиги билан рўбарў келиш азоби” (Toʻlaganova, 2022)ни тадқиқотчи Санобар Тўлаганова адабиётшунос ва журналист Н. Эшонкул фикрлари орқали таҳлил қилади. Юқоридаги илмий қарашлар ва мисоллар асосида қуйидагича мулоҳаза қиламиз:

- сиёсий шахснинг позициясини тўлақонли англамаслик, мавзуга юзаки ёндошиш;
- сиёсатчи фаолиятини англаган ҳолда, муаллиф нуқтаи назарини намоён қилмаслик;
- сиёсий етакчининг сиёсий мақоми соясида муаллиф “мен”ини акс эттирмаслик;
- муаллиф демократиясини амалий қўллай олмаслик.

Мазкур фикрлар доирасида хорижий нашрларни тадқиқ этамиз. “Donald Trump Braces for Second Indictment as Legal Problems Pile Up” мақоласи “Newsweek” журналида James Bickerton муаллифлигида эълон қилинган.

Мазкур мақола “Доналд Трамп Грузиядаги 2020 йилги президентлик сайлови натижаларини бекор қилишга уринишда, жинсий тажовузда айбланаётгани, АҚШ тарихида жинсий тажовузлиқка тортилган биринчи собиқ президент эканлиги, мазкур айбловлар тасдиқланмаса, Трамп Республикачилар партиясидан 2024 йилги президентликка номзод бўлиш учун ҳозирда асосий даъвогар” (Bickerton, 2023) лиги изоҳланади. Яъни, муаллиф фаоллик билан мутолаачини муаммо билан юзлаштирилади, бевосита масаланинг асл моҳиятини талқин қилишга эътиборини қаратади, муаллиф сифатида матн моҳиятида “яшайди”. Мақолани нафақат, учинчи шахс тилида, балки, оппонент сифатида эътироз, аччиқ ҳақиқатларни очик, ошкора, таҳлилий, танқидий ифода воситалари билан далиллайди. АҚШнинг собиқ президенти Доналд Трамп ва унинг атрофидаги миш-мишлар, буларнинг нечоғлик асосли эканлиги, ҳуқуқий омиллари, собиқ президентнинг сиёсий майдонда доимий ўрнини мустаҳкамлашга интилиши, бунинг учун барча сиёсий технологияларни қўллаши, унинг АҚШ президенти бўлишга ўзини ҳақли дея билиши, демократ партиядан сайланган АҚШнинг амалдаги президенти, рақиби Жо Байден ҳукуматини тан олмай, доимий кураш жараёнини танлаши унинг ўзига хос характерли сиёсатчи эканлигини кўрсатиб беради. “Ведомости” газетасида муаллиф Дмитрий Тренин томонидан “20 лет Владимира Путина: трансформация внешней политики” мақола-сида “...президентнинг ўзи 1999 йилдан бошлаб иккита асосий мақсадни кўзлаган: Россиянинг бирлигини сақлаб қолиш ва жаҳон миқёсида унинг буюк давлат мақомини тиклаш. У муваффақиятга эришди” (Тренин, 2023) жумлалари материалнинг асосий моҳияти, ўзагини ташкил этади. Аудитория материал билан танишишда Россия президенти Владимир Путин, унинг сиёсий қиёфаси билан яқинлашади. Буни муаллифнинг муваффақияти сифатида баҳолаш мумкин. Сиёсий майдонда буюклик учун даъво қиладиган давлатлар ўз позицияси билан ажралиб туради. Хусусан, мураккаб сиёсий алоқаларда, яъни, сиёсатчилар доимий равишда АҚШ ва Россия давлатлари манфаатлари тўқнашувини кенг муҳокама қилиб келади. Шу нуқтайи назардан муаллиф мақолада масаланинг айни шу долзарб, мунозарали жиҳатини ҳам назардан қолдирмаган. В.В. Путиннинг ташқи сиёсатдаги позицияси, қудрати, сиёсий стратегик тафаккури, НАТО, АҚШ, Европа мамлакатлари билан муносабатлари, мураккаб ўзгарувчанлик хусусиятлари муаллифнинг кузатувчи, танқидий, таҳлилий ифодаларида, фаол сиёсий қараши, иштирокида намоён бўлади.

Фикримизча, Россия президенти Владимир Путиннинг ташқи сиёсат, умуман сиёсатдаги ўрнини аниқ формула асосида баҳолаб бўлмайди. Унинг қутилмаган сиёсий бурилишлар, эврилишлардан ташкил топган бошқарув услуби ҳар бир давлат ва унинг етакчиси учун сиёсатчи сифатида алоҳида тайёргарликни талаб қиладди.

Хулосалар

Муаллиф “мен”и тушунчаси, изоҳи, талқини, тадқиқот методологияси ва мисоллар асосида қуйидагича хулоса қилиш мумкин.

Биринчидан, муаллиф “мен”и мақоланинг ўзагини ташкил қилиб, марказий бошқарув нуқтасида бўлиши, факт, рақамлар асосий нуқтайи назарни тўлдирувчи, изоҳловчи восита сифатида қўлланилиши муҳим. Мавзу рақамлар асосида ёритилганда ҳам муаллиф ушбу далиллар орқали нуқтайи назарини яққол акс эттириши, мақсадини аниқлаштириши зарур.

Иккинчидан, сиёсий мавзулар ифодасида муаллиф “мен”ининг

икки ҳолати кузатилади. Яъни, мавзуга нисбатан муаллиф “мен”нинг аслий кўриниши ёки аксинча мавзу учун шакллантирилган, сиёсий муҳитга мослаштирилган “мен”дан ташкил топади.

Учинчидан, технологик тараққиёт ва ахборот асрида муаллиф “мен”нинг ифодаланиши, сиёсатчилар портретини вербал ва визуал ёритишдаги услубий ёндашувлар, шунингдек, мазкур ривожланиш даврида муаллиф позициясининг қатъийлиги муҳим ҳисобланади.

Тўртинчидан, муаллиф “мен”ида шахс “мен”ига хос хусусиятларнинг акс этиши. “Мен” кўринишларининг узвийлиги, ушбу боғлиқлик муаллиф нуктаи назарида акс этиши сиёсий етакчилар фаолиятини ёритиш компонентларини ташкил қилади ва самарадорлик омилини кўрсатади

Адабиётлар рўйхати

Алимов Б. Замонавий медиа муҳитда мамлакат имижининг когнитив аспекти // [Электрон манба] <https://beruniyalimov.uz/archives/511>. (мурожаат сана: 09.05.2023).

Алимов Х. М. Психологияда “Мен”-концепция ва тасаввуф // Молодой ученый, 2021. – № 11 (353). – С. 261 // [Электрон манба] <https://moluch.ru/archive/353/79078/> (мурожаат сана: 15.04.2023).

Bickerton J. Donald Trump Braces for Second Indictment as Legal Problems Pile Up // Newsweek, 2023. [Электрон манба] <https://www.newsweek.com/donald-trump-braces-second-indictment-legal-problems-1796467>. 4/25/23 AT 5:36 AM. (мурожаат сана: 25.04.2023).

Дабагян Э.С. Уго Чавес. Политический портрет. – М.:2005. – 120 с // [Электрон манба] <https://cyberleninka.ru/article/n/ugo-chaves-politicheskiy-portret> (мурожаат сана: 28.04.2023); Фрейджер Р., Фэйдимен Д. Теории личности и личностный рост. [Электрон манба] https://www.gumer.info/bibliotek_Buks (мурожаат сана: 18.04.2023); Джукман Элиса Райд Нахлех. Соотношение понятий “речевой портрет” и “языковая личность” // Мир науки, культуры, образования, 2019. – № 2 (75) // [Электрон манба] <https://cyberleninka.ru/article/n/sootnoshenie-ponyatiy-rechevoy-portret-i-yazykovaya-lichnost> (мурожаат сана: 03.05.2023); Шарофиддинов О. Ижодни англаш бахти. – Т.: Шарқ, 2004. – 631 б; Эшонкул Н. “Мен”дан “мен”гача. – Т.: Akademnashr, 2014. – Дўстмуҳаммад Х. Ижод – кўнгил мунавварлиги. – Т.: Mumtoz so'z, 2011. – 313 б.

Жонибеков З., Аввалбоев И., Шокиров А. Замон шиддати биздан янги марралар сари интилиб яшашни тақозо этади // Халқ сўзи газетаси. – 2023. – № 65 (8408) // [Электрон манба] [file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/_Xalq%20so'zi_%20gazetasi-65-2023-04-01%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/Lenovo/Downloads/_Xalq%20so'zi_%20gazetasi-65-2023-04-01%20(1).pdf). (мурожаат сана: 13.04.2023).

Қирғизбоев М. Сиёсатшунослик. – Т.: “Янги аср авлоди”, 2013. – Б 9. // Аристотель. Соч.: В 4-х т. Т.4/Пер.с древнегреч.; Общ.ред.А.И.Доватура. – Москва: Мысл, 1984. – С. 398.

Қурбонова С. Хуршид Дўстмуҳаммад: “Муаллиф нуктаи назари таҳлилда кўринади” // “Ўзбекистон адабиёти ва санъати”, 2010. – № 17 // [Электрон манба] <https://ziyouz.uz/suhbatlar/hurshid-dustmu-ammad-muallif-nu-tai/23.06.2014> (мурожаат сана: 08.05.2023).

Тренин Д. 20 лет Владимира Путина: трансформация внешней политики // Ведомости, 2023. [Электрон манба] <https://www.vedomosti.ru/opinion/articles/2019/08/14/808755-20-let-putina> (мурожаат сана: 23.04.2023)

Тўлаганова С. ХХИ аср романини Назар Эшонкул ёзса керак // [Электрон манба] <https://oyina.uz/uz/article/888>. 14/06/2022/22:15. (мурожаат сана: 10.04.2023).2:

Улуғбек Ҳамдам. “Муаллиф ўлими”га сиз ҳам овоз берасизми? (ёки асл ижод соғинчи) // “Шарқ юлдузи”, 2014. – № 1.[Электрон манба] <https://ziyouz.uz/ilm-vafan/adabiyot/ulugbek-hamdami-muallif-olimi-ga-siz-ham-ovoz-berasizmi-yoki-asl-ijod-soginchi/> (мурожаат сана: 22.04.2023)

Фрейджер Р. Теории личности и личностный рост. Прайм-Еврознак, 2004 // https://royallib.com/book/freydger_robert/teorii_lichnosti_i_lichnostniy_rost.html (муро-

жаат сана: 09.05.2023).

Бу ғалаба билан фахрланаман – Саида Мирзиёева зўравонликка қарши қонун имзоланганини маълум қилди. [Электрон манба] <https://m.kun.uz/news/2023/04/11/prezident-ayollar-va-bolalarni-zoravonlikdan-himoyalashga-oid-qonunni-imzoladi>. 15:27 (мурожаат сана: 29.04.2023).4.06. 22:15 / 14.06.2022 22:15 / 14.06.2022 2022 22:15 / 14.0.2022.

Мигрантлар – фидойи фарзандларим. Агар раҳбар бўлиб ишласам, улар ҳеч қачон солиққа тортилмайди – Шавкат Мирзиёев // XXI asr, 2021. [Электрон манба] <https://21asr.uz/k/Siyosat/1593>. 10/16/2021. (мурожаат сана: 10.04.2023).

Танзила Нарбаева Корея Республикаси Миллий Ассамблеяси Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш ва меҳнат қўмитаси раиси Чон Хе Чол бошчилигидаги делегация билан учрашди // Халқ сўзи, 2023.[Электрон манба] <https://xs.uz/uzkr/post/tanzila-narbaeva-koreya-respublikasi-millij-assambleyasi-atrof-muhitni-muhofaza-qilish-va-mehnat-qomitasi-raisi-chon-khe-chol-boshchiligidagi-delegatsiya-bilan-uchrashdi> 09.05.2023 10:42. (мурожаат сана: 10.05.2023).

Трамп махфий хизмат иш ҳақи фондининг бир йиллик пулини сарфлаб бўлди // [Электрон манба] <https://kun.uz/48306457>. 21.08.2017. 20:05. (мурожаат сана: 10.05.2023).

АВТОРСКОЕ «Я» В ПОЛИТИЧЕСКОМ ПОРТРЕТЕ: МЕСТО, УЧАСТИЕ И ВЫРАЖЕНИЯ

Е.Н. Комилова, Университет журналистики и массовых коммуникаций

Аннотация: В статье рассматривается сущность авторского “я” и его проявления в политическом портрете прессы и интернет-изданий. Изучены актуальность, методологические методы в теории журналистики. Анализируются авторская точка зрения, роль и участие в интерпретации образа политического лидера и его политического имиджа.

Ключевые слова: политический портрет, авторское “Я”, стиль, мастерство, политический деятель, лидер, политический образ.

AUTHOR “I” IN A POLITICAL PORTRAIT: PLACE, PARTICIPATION AND EXPRESSIONS

Yo.N. Komilova, Journalism and Mass Communications University of Uzbekistan

Abstract: This scientific article examines the essence of the author's “I” and its expressions in the political portrait of the press and internet publications. Relevance, methodological methods in the theory of journalism are studied. The author's point of view, role, and participation in the interpretation of the image of a political leader and his political image are analyzed.

Keywords: political portrait, author's “I”, style, skill, political figure, leader, political image. About the author: